

Polsko-litewskie spotkania

Ewelina Miłoś

Polskę i Litwę łączy długa tradycja i burzliwa historia. Do dzisiaj na Litwie żyje wielu przedstawicieli polskiej, a w Polsce – litewskiej mniejszości narodowej. Jednak ciągle mało wiemy o sobie nawzajem. Od 2007 r. Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży wspiera i organizuje działania mające na celu współpracę młodych ludzi z obu krajów.

Fundusz rozpoczął swoją działalność 1 czerwca 2007 r. w wyniku podpisania umowy między rządem Rzeczypospolitej Polskiej a rządem Republiki Litewskiej. Fundusz wspiera finansowo i merytorycznie realizację inicjatyw młodych ludzi. Dofinansowuje wymiany, seminaria i szkolenia. Dzięki realizacji bilateralnych projektów młodzi Polacy i Litwini odkrywają wspólne korzenie oraz wzmacniają więzi pomiędzy obydwojma narodami poprzez niwelowanie uprzedzeń i stereotypów w postrzeganiu wspólnej historii i w dzisiejszych relacjach.

Konkurs projektów ogłaszany jest raz do roku¹ przez instytucje zarządzające Funduszem (w Polsce jest to Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji; na Litwie – Departament ds. Młodzieży). Uczestnikami projektów mogą być młodzi ludzie w wieku 13-30 lat oraz pracownicy młodzieżowi. Największą liczbę beneficjentów stanowią szkoły oraz organizacje pozarządowe. Wśród instytucji realizujących projekty znajdziemy także domy kultury, ochotnicze hufce pracy oraz uczelnie wyższe. Do zrealizowania projektu niezbędne jest nawiązanie współpracy z organizacją partnerską i wspólne zaplanowanie oraz przeprowadzenie działań.

Fundusz wspiera projekty, które mają na celu, zgodnie z ustalonymi na dany rok priorytetami tematycznymi, promowanie kształcenia międzykulturowego oraz równoprawnego partnerstwa, a przede wszystkim aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu społecznym. Co roku dofinansowywanych jest ponad 30 projektów. Udział w inicjatywach wspieranych przez Fundusz jest dla wielu młodych ludzi szansą na zdobycie cennych doświadczeń w środowisku międzynarodowym. Projekty realizowane są przy wykorzystaniu metod edukacji pozaformalnej oraz międzykulturowej, pozwalają na nabywanie kompetencji interpersonalnych, a także praktycznych umiejętności pracy w grupie.

Jednym z podstawowych zadań Funduszu jest prowadzenie działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz upowszechniającej rezultaty projektów. Co roku w Polsce i na Litwie odbywa się około 10 spotkań z beneficjentami, a także osobami zainteresowanymi dofinansowaniem projektu. Po zrealizowanym projekcie koordynatorzy i liderzy zapraszani są na spotkania ewaluacyjne, służące podsumowaniu efektów ich pracy. Pozyskiwaniu nowych partnerów i szukaniu pomysłów na projekty służy seminarium kontaktowe Develop2Gether, w którym co roku uczestniczą 24 osoby z Polski i Litwy.

¹ W tym roku termin składania wniosków upłynął 8 stycznia.

Litewski, polski czy angielski?

W trakcie polsko-litewskich projektów często słyhać kilka języków obcych. Najczęściej jest to język angielski, ale uczestnicy spotkań posługują się też językiem litewskim, polskim, a nawet rosyjskim.

Można by powiedzieć, parafrazując przysłowie, że Polak i Litwin to dwa bratanki. Niestety, różnice pomiędzy naszymi językami sprawiają, że wzajemna komunikacja nie jest prosta (podobnie jak między Węgrami i Polakami). Język litewski pochodzi z rodziny języków wschodnio-bałtyckich wywodzących się z języków bałto-słowiańskich, a język polski przynależy do grupy języków zachodniosłowiańskich. Oznacza to, że językowo nie jest nam po drodze. Jak zatem wygląda w praktyce komunikacja podczas polsko-litewskich przedsięwzięć? I dlaczego warto wysyłać na taki wyjazd swoich wychowanków?

Polsko-litewska wymiana młodzieżowa to tylko jeden z wielu przykładów projektów bilateralnych, które stanowią doskonałą zachętę do nauki języków obcych. Pomimo iż nasze narody żyją obok siebie i łączy nas wspólna historia – Polacy i Litwini, z powodu wspomnianych już wyżej różnic językowych, nie są w stanie łatwo się porozumieć. Komunikacja „na migi” też nie jest dobrym rozwiązaniem. Z pomocą przychodzi język angielski. Jest to główny język polsko-litewskich wymian młodzieżowych. Jednak nie zawsze uczestnikami młodzieżowych projektów są osoby, znające ten język w stopniu pozwalającym na swobodną komunikację. Dlatego też bardzo ważną rolę w przygotowaniach uczestników wymian do spotkania z kolegami i koleżankami pochodzącymi z innej kultury odgrywa nauczyciel lub opiekun grupy.

Fazy projektu młodzieżowego obejmują: przygotowanie, realizację, ewaluację i upowszechnianie rezultatów. Wielu nauczycieli i koordynatorów w fazie przygotowawczej dba o to, aby zminimalizować szok kulturowy uczestników danego spotkania, jak również stres związany z koniecznością komunikacji w języku obcym. Przed wyjazdem prowadzone są zajęcia z edukacji międzykulturowej, a także (często) z przygotowania językowego. Analizując raporty z polsko-litewskich projektów, można zauważyć, że często młodzi ludzie są aktywnie włączeni w działania przygotowujące wymianę. Tworzone są w języku angielskim prezentacje o Polsce i Litwie, przygotowywane są scenariusze gier terenowych, konkursy nt. historii naszych krajów. Czy to wystarcza? W czasie rozmów z uczestnikami

wymian można zaobserwować, że znajomość słownictwa to podstawa porozumienia, jednak klucz do sukcesu stanowi odwaga w komunikacji. Zatem dobre przygotowanie językowe, to takie, dzięki któremu uczestnicy zyskują przekonanie, że poradzą sobie z komunikacją w języku obcym i że wymiana pomoże im przełamać bariery językowe.

Facebook ułatwia komunikację

Przykładem ciekawej formy przygotowania językowego uczestników do wymiany było wykorzystanie do pierwszego kontaktu z kolegami z Litwy mediów społecznościowych. Kilka miesięcy przed spotkaniem uczniowie założyli grupę na Facebooku, do której dołączyli wszyscy uczestnicy z obu krajów. Wcześniej każdy z uczniów wylosował osobę, z którą miał nawiązać kontakt. Dzięki zdalnej komunikacji młodzi ludzie bez zbędnego stresu mogli spokojnie przygotować kilka słów o sobie, pokazać swoje zdjęcia, dowiedzieć się, co robią na co dzień rówieśnicy z drugiego kraju. Ponieważ profile na FB prowadzone są w językach ojczystych, uczniowie nie mieli innej możliwości i musieli porozumiewać się w języku angielskim. Takie przygotowanie pozwoliło młodym ludziom poznać się nawzajem, określić poziom znajomości języków i pozbyć się obawy, że interlokutor zna język obcy lepiej niż pozostali uczestnicy wymiany. Dzięki kontaktom na FB uczestnicy projektu stali się bardziej otwarci i śmiało rozpoczęli wspólne międzynarodowe przedsięwzięcie. Ponadto nie trzeba było podczas bezpośredniego spotkania tracić cennego czasu na wzajemne poznawanie się, ponieważ zostało to już zrobione w fazie przygotowawczej.

Gry językowe

Podczas realizacji wielu polsko-litewskich projektów młodzież, oprócz języka angielskiego, chce się uczyć również ojczystego języka partnerów w projekcie. Warto wówczas wprowadzić w działania projektu elementy takiej nauki. Można przygotować słowniczki zawierające podstawowe zwroty grzecznościowe i umieścić je (w trzech językach: polskim – litewskim – angielskim) w miejscu, gdzie młodzież codziennie się spotyka. Uczestnicy powinni swoje gry i zabawy przygotowywać zawsze w języku angielskim i języku ojczystym. Sukces takiej nauki zależy od konsekwencji: poznane zwroty powinny być wykorzystywane codziennie. Nauka wyrażenia i zwrotów w języku partnera może mieć formę gry. Ktoś, kto zapomni podziękować w odpowiednim języku, musi

wykonać jakieś śmieszne zadanie, przygotowane wcześniej przez uczestników.

Zdarza się, że młodzież, pomimo dobrych chęci, nie jest w stanie porozumieć się w języku angielskim na takim poziomie, na jakim by chciała. Należy wówczas pamiętać, że rolą opiekuna jest tak wspomagać młodzież, aby pozbywała się oporu przed aktywnym uczestnictwem w dyskusjach i grach. Kiedyś odwiedziłam grupę biorącą udział w wymianie polsko-litewskiej. Młodzież swobodnie porozumiewała się w sferze życia codziennego: wspólne posiłki, porządki, gry, zabawy. Jednak projekt to nie tylko gry aktywizujące, ale także ważne dyskusje na ciekawe tematy. Opiekunowie wraz z uczestnikami zdecydowali, że podczas tego typu warsztatów każdy może się wypowiedzieć w swoim języku, jeżeli zajdzie taka potrzeba. Opiekunowie lub uczestnicy dobrze znający język pomagali przetłumaczyć daną wypowiedź, tak aby była ona zrozumiała dla pozostałych osób. Uczestnicy z chęcią korzystali z takiej możliwości, chociaż jej nie nadużywali. Dodatkowo poprosili, aby materiały wypracowane podczas warsztatów zawsze były tłumaczone na trzy języki. Podczas rozmów z młodzieżą jedna z Litwinek zwróciła uwagę na swobodę w komunikacji. Stwierdziła, że to właśnie poczucie swobody pozwalało jej bez stresu mówić w języku angielskim, wiedziała bowiem, że zawsze może liczyć na pomoc wychowawców lub swoich kolegów.

Dlaczego warto wziąć udział w polsko-litewskim projekcie?

Wymiany młodzieżowe dają możliwość zdobycia wielu nowych umiejętności. Jedną z nich, oprócz np. umiejętności pracy w grupie, jest doskonalenie posiadanych kompetencji językowych. Nauka języka obcego jest niewątpliwie czynnikiem, który w dużej mierze zachęca młodzież do grupowych wyjazdów za granicę. Dzięki znajomości języków obcych młodzi ludzie mogą wraz ze swoimi rówieśnikami z innych krajów rozmawiać o swoim życiu i zainteresowaniach oraz poznawać inne kultury.

Głównym pomysłodawcą i realizatorem takich inicjatyw jest zawsze młodzież. Osoby dorosłe pełnią rolę opiekunów i koordynatorów (jeżeli jest taka potrzeba) i umożliwiają młodym ludziom realizację ich planów. Wymiany młodzieżowe pozwalają sprawdzić osiągnięte efekty kształcenia szkolnego, rozwijają wiedzę i kompetencje uczestników spotkań oraz

wpływają na zwiększanie ich szans na zatrudnienie. Stanowią również doskonałą formę pozaformalnej nauki języków obcych.

Badania przeprowadzone wśród uczestników i koordynatorów wymian młodzieżowych, realizowanych w ramach programu „Młodzież w działaniu” w latach 2007-2013, wykazały, że 95 proc. koordynatorów jest zdania, iż uczestnicy wymian rozwinęli komunikację z osobami posługującymi się innymi językami niż ich język ojczysty. Podobnego zdania byli sami uczestnicy wymian. 90 proc. z nich stwierdziło, iż udoskonalili swoje umiejętności językowe. Warto również wspomnieć, że wśród 13 badanych umiejętności to właśnie komunikacja w języku obcym została wskazana (zarówno przez koordynatorów, jak i uczestników) jako druga najbardziej rozwijana podczas wymian umiejętność.

Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży w roku 2016 dofinansuje około 30 projektów. Od kwietnia do listopada młodzież z Polski i Litwy będzie poznawała siebie, swoje tradycje i wspólną historię. Będą rozmowy o sprawach trudnych i ważnych. Uczestnicy zastanawiać się będą nie tylko nad tym, czym się różnimy, ale i nad tym, w czym jesteśmy do siebie podobni. Aby zrealizować ten cel, należy w odpowiedni sposób przygotować młodzież (również pod względem językowym), tak aby w ciągu 7 dni, w atmosferze przyjaźni, mogła interesująco podyskutować, poznać inną kulturę, rozwinąć swoje kompetencje językowe i znaleźć nowych przyjaciół.

Więcej informacji na temat polsko-litewskich wymian młodzieży na stronie: www.plf.org.pl oraz w publikacjach wydawanych przez PLFWM: www.czytelnia.frse.org.pl

Ewelina Miłoś

Z wykształcenia pedagog i magister zarządzania. Od ponad 15 lat związana z III sektorem. Współpracowała ze Stowarzyszeniem SIEMACHA z Krakowa oraz Międzynarodowym Domem Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu. W FRSE zatrudniona od 2008 r., od prawie samego początku związana z Polsko-Litewskim Funduszem Wymiany Młodzieży. Z zamiłowania kreatywny *event manager*, który uważa, że nie sztuką jest realizować kampanie promocyjne lub *eventy* za wielkie pieniądze, sztuką jest zorganizować coś fajnego, nie mając pieniędzy wcale.